

פרפראות

פאר

פרשת נצבים וילך תש"פ

שש מאות

אלף הם כל

הדעות

הצורות

והפרצופין

פרפראות פאר

שש מאות אלף הם כלל כל הדעות הצורות והפרצופין

עמוד ג'

עמוד א מפתח ענינים פרשת נצבים וילך תש"פ

עמוד ב

בירור בהשבעת גופים ונשמות בהר סיני ע"ד בעל העקידה

ביאור בצחות בכל חולי וכל מכה וגוי זו מיתת צדיקים

עמוד ג

שש מאות אלף הם כל הדעות הצורות והפרצופין מהרש"א

עמוד ח

רמז בכתוב שהאיש שהתברך בלבבו גם כאשר שמע את קול השופר בימי התשובה לא שם לבו

ת"ח שמת אין אנו מוצאים תמורתו מבואר ע"ד ששים רבוא דעות

עמוד ט

טעם למה לא נעשו ערבים עד שעברו את הירדן

עמוד ד

מי הוא בכלל אשר ישנו פה ומי הוא בכלל אשר איננו פה

הצייר שלא עשה מלאכתו וקיבל שכר מרובה

עמוד ה

ביאור כפתור ופרח באשר ישנו ואשר איננו על פי דברי המהרש"א

עמוד י

ביאור העקידה במקום שבעלי תשובה עומדין גם בדרך משל

ביאור באומרז"ל ברוך חכם הרזים

עמוד יא

ביאור המשל עפ"י משל

עמוד ו

ביאור נאה בדברי חז"ל ברוך שחלק מחכמתו ליראיו

הנהגת יהושע את העם לדעת הקב"ה הנהגת יהושע את העם לדעת מש"ר

רמז נאה בכתוב לפירושו של המהרש"א באומרז"ל חטיבה אחת

שכרם של מביאי הקטנים ע"ד עקידת יצחק וע"ד בן יהוידע

ביאור הכתובים בדרוש נחמדים ממהר"ם שי"ף

עמוד יב

דין ודברים שבין הקב"ה למשה רבינו בשעה שהי"ל לבוא מן העולם הדברים הנוראים

עמוד ז

ביאורים באומרם כל חולי וכל מכה וגוי זו מיתת צדיקים

בירור בהשבעת גופים ונשמות בהר סיני ע"ד בעל העקידה

כתיב (דברים כ"ט ט') "אתם נצבים היום כלכם" וגו', "ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת, כי את אשר ישנו פה **עמנו עמד היום** לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה **עמנו היום**",

על מי נאמר עמנו עומד היום ומי איננו
פה עמנו היום

איתא במדרש (תנחומא ניצבים סימן ג) "ולא אתכם לבדכם" אלא אף **הדורות העתידין** לבא היו שם באותה שעה, שנאמר כי את אשר ישנו פה,

אמר רבי אבהו בשם ר' שמואל בר נחמני, למה כתיב "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום", "ואת אשר איננו פה" (ולא כתוב עומד), לפי שהנשמות היו שם, ועדיין **גוף לא נברא**, לכך לא כתיב בהן **עמידה**, ע"כ,

מבואר, כי במעמד הר סיני הושבעו **הגופים** שהיו שם, וגם **הנשמות** שיבואו אחריהם,

מי היה בעל עקידת יצחק הקרוי בעל העקידה

כתב בספר שם הגדולים (מערכת ספרים, ערך "עקידת יצחק"), הספר "**עקידת יצחק**", להרב הפילוסוף האלוקי מהר"ר **יצחק עראמה**, ספר נחמד מאוד,

וכל ספרי הדרשנים בדורות שלפנינו, (כלומר, בדורות שלפני החיד"א בעל שם הגדולים שנפטר בי"א אדר תקס"ו) שותי מימיו הנאמנים באו שערי בתודה, ע"כ בשם הגדולים,

תולדות בעל העקידה מובאים בהרחבה בשער
הספר עקידת יצחק,

בספר חכמי ישראל, כתב, הולדתו בצפון ספרד בסוף המאה השניה או בתחילת המאה השלישית לאלף השישי, היה **מחכמי ספרד עד לגירוש ספרד**, ונפטר בנאפולי, מיד **לאחר גירוש ספרד בשנת רנ"ד**, ונקבר שם,

קושיות בעל העקידה והכלי יקר איך הושבעו כל
ישראל בהר סיני

כתב העקידת יצחק (פתיחת שער צ"ט), עדין יש במאמרם זה עיון רב לדעת איך היו הנשמות שם בלי גופות,

כי חבר הנפש והגוף מהכרחיות האדם הנמצא אצל המצות הוא ומעצמות מהותו, וכמו שבא בתורה בפירוש, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח, ה)

ירצה, שאין חובת מעשה המצות נמשכת רק בהיותו אדם, כלומר **מחובר מגוף ונפש**, ובהפרדס זה מזה אינו אדם ואינו בכלל וחי בהם כי במתים חפשי, וכמו שאמר החכם, באשר הוא סוף כל האדם (קהלת ז, ב), א"כ הרי **הגופים** הם שחייבים במצוות ולא **הנשמות**, וכמו שיבא בנעילת השערים ב"ה :

ועוד, שהרי הוא **מבואר** שהתורה והמצוה חובת הגוף הם, דגופא ודאי בהפקרא ניחא ליה, ומן הדין אין חבין את האדם שלא בפניו (כתובות יא, א), והיה הוא צריך להיות שם לקבל עליו,

וכבר אמרו בפרק קמא דכתובות (י"א ע"א) קטן שנתגייר מטבילין אותו על דעת בית דין ואם הגדיל יכול למחות, וכל שכן כשלא היה שם כלל,

ועוד, איך היו כל ישראל מושבעים בשמירת התורה, והלא אין אדם מוריש שבועה לבניו,

הביאור כי אי אפשר להמצא שום אדם בדורות
הבאים שלא היה שם בדמותו וצלמו בגופו ונפשו

ומבאר, דהא דאמרו שהיו כל הנפשות העתידות נמצאות במעמד ההוא, והמה קיימו וקבלו עליהם להשלים ולקיים עד סוף כל הדורות,

גם מה שאמרו, שהיו שם אוכלוסא **כוללת כל הדורות וכל הפרצופין**, כי על כן אמרו (ברכות נ"ח ע"א) כי הרואה אוכלוסא שיש בה **שש מאות אלף רגלי**, שיברך ברוך אתה ה' חכם הרזים.

כי מעתה, אי אפשר להמצא שום אדם בדורות הבאים שלא היה שם **בדמותו וצלמו בגופו ונפשו**, ושלזה אין בשום אדם יכולת למחות במה שקבלו כלם בהר סיני באלה ושבועה

ביאור דברי בעל העקידה ע"י מבאר העקידה

מי היה המבאר לספר עקידת יצחק

ביאור הערות לספר עקידת יצחק, נתחבר ע"י מוהר"ר **חיים יוסף פאללאק**, שלוש מאות וחמישים שנה לאחר פטירת בעל

העקידה, וכך כתב בסיום הקונטרס תולדות רבי יצחק עראמה, השלמתי בעזה"י תולדות הרב בן עראמה ז"ל עם ההערות פה ק"ק טרעביטש יום א' י"ג טבת תר"ח לפ"ק,

ביאור יסודי בענין השבעת הגופים והנשמות בדברי בעל העקידה

כך כתב המבאר, כי בשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף ונשים אשר היו במעמד הר סיני, היו כבר כלולים, צורת ותבנית כל אישים הפרטיים מבני ישראל עם שנויי תכונות נפשיותם וגופיהם האפשריים עד סוף כל הדורות, באופן שבדורות הבאים לא היה ולא יהיה עוד שום איש מישראל אשר כדמותו וצלמו לא היה כבר בתוך האישים הנמצאים אז במעמד ההוא,

ונמשך מזה כי גם אין אחד מהדורות האחרונים יוכל להצטדק ולאמר, כי לפי תכונת ומהות נפשו וגופו הפונה מבני הדור הראשון, לא יחפוץ לקבל עול התורה עליו, אחרי שכבר קבלו עליו איש אחר כמוהו שהיה דומה לו בצלמו, ותבניתו, ובתכונת נפשו וגופו, לצמיתות,

אשר ע"כ צוו חז"ל (ברכות נ"ח ע"א), גם את הרואה ששים רבוא מישראל, לברך "בא"י חכם הרזים",

יען כי במספר גדול כזה מישראל יוכלו כבר כל האישים הפרטיים האפשריים להיות בעם הנבחר הזה בכל הדורות, עם כל שנויי דעותם ותכונותיהם הגופניות השונות זו מזו,

וזאת היא גם דעת המקובלים בגילגול הנפשות, וזהו ביאור הכתוב "אתם נצבים היום כלכם, את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום", עכ"ד בעל העקידה וביאורו. בכלי יקר מבאר באריכות ובדרכו,

* * * * *

שש מאות אלף הם כלל כל הדעות הצורות והפרצופין מהרש"א

איתא בגמרא (ברכות נ"ח ע"א), תנו רבנן, הרואה אוכלוסי ישראל אומר "ברוך חכם הרזים", תנא אין אוכלוסא פחותה מששים רבוא,

כתב המהרש"א, (ברכות נ"ח ע"א ד"ה חכם הרזים) למאי דמסיק דאין אוכלוסא פחות מסי רבוא, יש בהן ג"כ ששים רבוא דעות מחולקין והוא כלל כל הדעות,

שע"כ נתנה התורה לס' רבוא במדבר, להיות התורה כלולה מכל דעה וחכמה ואין להוסיף עליה,

ביאור המהרש"א במ"ש מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש

ומה שאחז"ל (ויקרא רבה כ"ב א', מגילה י"ט ע"ב) אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש לפני רבו, כולן נאמרו למשה בסיני,

פירוש, כל מה שמחדש כל חכם בדורו מסיני הוא, לפי שזה הדבר כבר היה בדעת אחת מאותן ששים רבוא שהיו בסיני,

כי אי אפשר שיהיה עוד דעת אחרת על ששים רבוא וק"ל,

ביאור המהרש"א במ"ש ואין פרצופיהן דומין

כתב עוד המהרש"א, (ברכות נ"ח ע"א ד"ה ואין פרצופיהן דומין), דכשם שהן מחולקין בדעות עד ששים רבוא שהיא צורה הפנימית, כך הן מחולקין בצורה החיצונה,

ויש לברך על שרואה כ"כ צורות ופרצופין משונין זה מזה עד ששים רבוא, שהוא קצה האחרון שאין עוד צורה אחרת מכאן ואילך וק"ל, עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

ת"ח שמת אין אנו מוצאים תמורתו מבואר ע"ד ששים רבוא דעות

כתיב (בראשית כ"ח) ויאמר אל אחיו הושב כספי וגם הנה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו,

איתא במדרש (רבה בראשית - פרשה צא פסקה ט) "ויאמרו איש אל אחיו" וגוי' כד דמיך רבי סימון בר זבידא עאל רבי אלעא ופתח עלוהי (איוב כח) והחכמה מאין תמצא וגוי' ונעלמה מעיני כל חי וגוי' תהום אמר לא וגוי' ארבעה דברים הן הן תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להם חילופין ואלו הן (שם) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר

בגמרא שבת, ישנו אלו הגרים

איתא בגמרא (שבת קמ"ו ע"א), ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן,

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי גרים מאי, אמר ליה, אף על גב דאינהו לא הוו, מזלייהו הוו, דכתיב את אשר "ישנו" פה עמנו עומד היום וגו', ע"כ,

מבואר בדברי הגמרא בשבת,

ישנו, גרים בכלל, כיון דמזלייהו הוו,

איננו, איננו מבואר,

במדרש ישנו הם הדורות העתידין ואיננו הם הגופים

איתא במדרש (תנחומא פרשת נצבים סימן ג) ולא אתכם לבדכם אלא אף הדורות העתידין לבא היו שם באותה שעה,

שנאמר כי את אשר ישנו פה,

אמר רבי אבהו בשם ר' שמואל בר נחמני למה כתיב כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום וגו' ואת אשר איננו פה, (ולא כתוב עומד היום) לפי שהנשמות היו שם ועדיין גוף לא נברא לכך לא כתיב בהן עמידה, ע"כ

מבואר בדברי במדרש,

ישנו הם הדורות העתידין לבא, הנשמות היו שם

איננו, הגוף, שעדיין לא נברא

הקושיות שבפירושים השונים מי נכלל בכלל ישנו ומי נכלל בכלל איננו

א. רש"י, כולל את דורות העתידיים בכלל איננו,

במדרש, כולל את הדורות העתידיים בכלל ישנו,

ואם תאמר, שרש"י שכלל את הדורות העתידיים בכלל איננו,

הולך בשיטת הגמרא בשבועות ל"ט, שכללו את הדורות העתידיים בכלל איננו,

יוקח ואבן יצוק נחושה, ת"ח שמת אין אנו מוצאים תמורתו,

אמר רבי לוי שבטים מציאה מצאו כתיב ויצא לבם ואנו שאבדנו את ר' סימון עאכ"ו,

כתב בעץ יוסף אין אנו מוצאין תמורתו דאף שיתכן שיוליד אחר אבל תמורתו כמוהו לא יהיי כי אין דעותיהם שוות כדאי' (בברכות דף נ"ח א') ע"כ,

כתב בענף יוסף, הענין, כי מאז, במעמד הר סיני, קיבל נפש כל אחד נפש תורתו, לפי כוחו ושורשו המחייח אליו, ולכן בהסתלק אחד אין אחר ממלא מקומו, שאם ייתכן שיהיה חכם ביותר, יהיה בענינים אחרים אבל לא באותו ענין המתייחס ומיוחד לו, ע"כ

* * * * *

מי הוא בכלל אשר ישנו פה ומי הוא בכלל אשר איננו פה

כתיב (דברים כ"ט י"ד) "כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלקינו, ואת אשר איננו פה עמנו היום",

פירש רש"י בחומש אשר איננו הם דורות העתידיים

כתב רש"י, (דברים כ"ט י"ד) מחז"ל, ואת אשר איננו פה - ואף עם דורות העתידיים להיות,

מבואר בדברי רש"י בחומש,

ישנו, אינו מבואר,

איננו, דורות העתידיים להיות

בגמרא שבועות, ישנו הם העומדין בהר סיני, איננו דורות הבאים וגרים

איתא בגמרא (שבועות ל"ט ע"א), "כי את אשר ישנו פה" אין לי אלא אותן העומדין על הר סיני, דורות הבאים, וגרים העתידיים להתגייר מנין, ת"ל ואת אשר איננו, ע"כ,

מבואר בדברי הגמרא בשבועות,

ישנו הם אלו העומדים על הר סיני,

איננו, הם דורות הבאים, וגרים העתידיים להתגייר,

א"כ מדוע רש"י אינו כולל גם את הגרים העתידין להתגייר, בכלל איננו, כמו בגמרא בשבועות, וכתב רק, דורות העתידיים,

ב. הגופים שהיו במעמד הר סיני,

ג. מזלן של גרים,

ב. בגמרא שבת נכללים הגרים בכלל ישנו,

והשתא מבואר הדבר כפתור ופרח,

ובגמרא שבועות נכללים הגרים בכלל איננו,

רש"י מבאר רק את פשט הכתוב, אשר איננו, ומכוון אל הגופים שלא היו שם במעמד הר סיני, ולכן דורות העתידין נכללים באשר איננו, ואינו מדבר על דרשת חז"ל בגמרא שבועות, בענין השבעת הנשמות שהיו שם, ומזלן של גרים,

* * * * *

ביאור כפתור ופרח באשר ישנו ואשר איננו על פי דברי המהרש"א

כתב המהרש"א (שבועות ל"ט ע"א בד"ה דורות הבאים וגרים) וזהו תו"ד,

במדרש תנחומא, מדבר על נשמותיהן של ישראל, לכן כולל דורות העתידין, בכלל ישנו שם,

דלענין השבועה בהר סיני מדבר הכתוב, (דברים כ"ט י"ד) "את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה עמנו היום",

בגמרא בשבועות, מדבר על הגופים, ולכן, הגופים העומדים על הר סיני, הם בכלל ישנו,

קושית המהרש"א אם נשבע בהר סיני למה משביעין אותו כשיוצא לאויר העולם

אבל דורות הבאים, וגרים העתידין להתגייר, הם בכלל איננו,

ומקשה המהרש"א, מהא דאיתא בגמרא (נדה דף ל עמוד ב) שכשיוצא לאויר העולם משביעין אותו - תהי צדיק ואל תהי רשע,

בגמרא בשבת, מדבר על השבעת מזלן של גרים, לפיכך כולל גרים בכלל ישנו.

* * * * *

למה משביעין אותו, הרי כבר הושבעו כל נשמות ישראל,

ביאור באומרז"ל ברוך חכם הרזים

ומבאר המהרש"א, (שבועות ל"ט ע"א) דהשבועה שמשביעין אותו בשעת לידה, היינו השבעת הגוף שלא היה נברא עדיין בהר סיני, ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות נ"ח ע"א) תנו רבנן הרואה אוכלוסי ישראל אומר "ברוך חכם הרזים" ע"כ,

כתב רש"י, חכם הרזים - היודע מה שבלב כל אלו,

כתב עוד המהרש"א (שבת דף קמו עמוד א ד"ה מזלייהו הוה) כל דורות העתידיים לבא הוון נמי בכלל אשר איננו פה וגו' כדאמר"י בר"פ שבועות הדיינין (שבועות ל"ט ע"א),

מבואר, דפירוש, הרזים, הם הסודות שבלב כל אחד ואחד, והקב"ה שחכמתו מלאה כל הארץ, יודע מה בלב כל אחד ואחד,

אלא, לגבי ישראל איכא למימר, אף על גב דגופן לא הוון, נשמותיהן הצרורות בצרור החיים הוון,

איתא בגמרא (פסחים נ"ד ע"ב) תנו רבנן, שבעה דברים מכוסים מבני אדם וכו', ואין אדם יודע מה בלבו של חברו, ע"כ,

אבל בגרים לא שייך למימר הכי, אלא דמזלן הוה וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

מבואר א"כ, דשלוש שבועות הן

כתב המהרש"א (פסחים נ"ד ע"ב ד"ה ואמר ואין אדם יודע מה בלבו), דאם היה יודע, היה כ"א יורד לחיי חברו, גם לבטל מחשבתו, עכ"ל,

א. השבעת כל נשמות ישראל אשר היו במעמד הר סיני, וגם אלה הצרורות בצרור החיים,

רמז נאה בכתוב לפירושו של המהרש"א באומרז"ל חטיבה אחת

כתיב (דברים כ"ט י"ב), "מחטב עציך עד שאב מימך, למען הקים אתך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים",

איתא בגמרא (חגיגה ג' ע"א), **כתיב** (דברים כ"ו ט"ז) "את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, להיות לך לאלקים",

אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, ע"כ, בפירוש הלשון חטיבה, רבו הפירושים,

פירוש המהרש"א במאמרם חטיבה אחת

כתב מהרש"א, (חגיגה ג' ע"א ד"ה את ה' האמרת), יש לפרש חטיבה מלשון חוטב עצים, דישראל נחטבים ונבדלים מכל שאר אומות, ע"כ,

אפשר לומר, כי פירוש המהרש"א בלשון "חטיבה" שהוא מלשון חוטב עצים, מרומז

בכתוב "מחוטב עציך" וגו', "למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים", שזה הפירוש של,

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם. וזהו, מחטב עציך וגו' למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים".

* * * * *

ביאור הכתובים בדרוש נחמדים ממהר"ם שי"ף

כתיב (דברים כ"ט ט') אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל:

כתב בדרושים נחמדים ממהר"ם שי"ף, (סוף מסכת חולין) בילקוט בשם תנחומא, אתם נצבים כו'. והובא ברש"י תחלת פרשה זו ז"ל, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים חוץ ממ"ט שבת"כ הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו התחיל משה לפייסם וכו'.

פירוש, עפ"י הא דאיתא (בי"מ ע"א ע"א) אדם קורא לחבירו רשע - יורד עמו לחייו, א"כ אם היה יודע כי במחשבתו של חבירו ה"ה רשע, גם היה יורד לחייו מפני מחשבתו, לפיכך גזר כן הקב"ה בחכמתו, להסתיר מבני"א מחשבתו של חבירו,

לפי"ז אפשר לפרש, מ"ש "ברוך חכם הרזים", הכוונה גם, על שבחכמתו הסתיר מבני"א מחשבתו של חבירו, וזהו **חכם הרזים**, פירוש שהסתיר בחכמתו המחשבה של חבירו, מבואר כי יש לפרש **חכם הרזים** בתרי אנפי.

* * * * *

ביאור נאה בדברי חז"ל ברוך שחלק מחכמתו ליראיו

איתא בגמרא (ברכות נ"ח ע"א), תנו רבנן הרואה חכמי ישראל אומר **ברוך שחלק מחכמתו ליראיו**, ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות נ"ח ע"א) ברוך חכם הרזים, **פירש רש"י**, חכם הרזים - היודע מה שבלב כל אלו,

מבואר, דחכמתו של הקב"ה הוא, בכך שיודע מה שבלב כל אלו, הגם, דאין בידינו הבנה כל שהיא מה הם ההשגות שניתן להשיג בחכמתו יתברך, ואין אתנו יודע עד מה, אבל קבעו חז"ל לומר, **ברוך חכם הרזים**, ופירשו, היודע מה שבלב כל אלו,

ביאור מחכמתו ליראיו הם הצדיקים

אפשר לומר, שכשאומר "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו" הכונה לאנשי אמת יראי אלוקים שונאי בצע עובדי השם ית' באמת,

וכידוע כי צדיקי אמת היו יודעים מה במחשבתו ובלבו של אדם,

אפ"ל כי זה הפירוש, שחלק מחכמתו, שפירושו שיודע מה שבלב כל אלו, נתן גם ליראיו שיידעו מה שבלב כל אלו, וזהו, שחלק מחכמתו ליראיו.

* * * * *

וכך כתב, עה"כ (דברים כ"ח ס"א) כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר, דרשו, זה מיתת צדיקים, (באוצר מאתיים המדרשים, במדרש מעשה עשרה הרוגי מלכות נוסחא ב' עמוד תמ"ה) אמר רבי ישמעאל, והרי מכמה שהיו לפני וממה שיהיו אחרי לא נקנסה בעולם מיתה זו, יצתה בת קול ואמרה לא קרית (דברים כ"ח ס"א) גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וגו' ע"כ,

כתב ביערות דבש [ח"א דרוש ח דף ק"ס ד"ה יאמרו] אם היה התורה כתובה מפורש הכל,

לא היה החורבן גדול כל כך במת תלמיד חכם, כי ניתי ספר ונחזי ונפסוק הדין,

אבל אין הכל כתוב, ורק הגדולים ע"י סברא ופלפול הוציאו הדינים ובלעדם הננו כעורים.

וזה, מכה אשר לא כתובה, זו מיתת צדיקים, יען שלא כתוב בתורה מפורש הכל, זאת היא המכה:

עוד כתב שם הפרדס יוסף, איתא בזוהר הקדוש בהעלותך (קמ"ט ע"ב וקנ"ב) תיפח רוחא דהאי גברא שאומר שהתורה כפשטא, ורק יש לדעת כל המעשיות הם רזין דרזין, וצדיקים גדולים מבינים זה,

וזה פירוש, כשלא תעשה רצון הבורא אז יעלה עליך "מכה", והמכה הוא, אשר תדמה שלא כתובה כלום בתורה רק מעשיות בלבד,

ופירשו חז"ל, מחמת מה בא לך זה, מחמת מיתת צדיקים, שלא יהיה מי שיבין הרזין שיש בפנימיות התורה ומעשיות, והוי מתפלל בשלומה של מלכות [אבות פי"ג מ"ב] מאן מלכי רבנן [גיטין ס"ב]. צדיקי הדור, ע"כ בפרדס יוסף.

* * * * *

ביאור בצחות בכל חולי וכל מכה וגו' זו מיתת צדיקים

כתיב (שמות ל"ב ל"ב) "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת",

פירש רש"י, מספרך - מכל התורה כולה, כלומר שלא אהיה מוזכר בתורה,

הענין הוא דכתיב גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וכו', לא ידעו מה המה אותן שתיים דלמא רעות במאד, ובאמת קשה הן רק שתיים אלו שלא שמעו,

ואמרו מי יכול לעמוד, באלו הב' דייקא שלא ידענו, וע"ז התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו, ע"כ,

מבואר, שהדבר הקשה ביותר הוא מה שאינם יודעים מהו,

כתב עוד המהר"ם שי"ף, ועד"ז מתפרש, הא דכתיב (משלי י"ז י"ו) "תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה".

פירוש, כסיל, שאינו יודע מה הן השתיים רק יודע שיש מאה, וטוב יותר, גערה במבין, כלומר שיבין וידע מה הם המכות, כי אם אינו יודע יותר קשה עליו המכות,

ולפי דבריו מצאנו רמז בכתוב בגימטריא

מבין, האותיות מי"ן הם מאה, ב' רמז לאלו הב' שאינם כתובים,

עוד כתב, חיצי אכלה בס. ח"ץ (פי' חץ בגימ' צ"ח קללות שבמשנה תורה) ע"כ,

עוד כתב, "כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל",

כולם כאיש אחד, לא הראשים מתנשאים זו למעלה מזו, מראות נגעים זו למעלה מזו, זהו כל איש ישראל, "ויהי בישורון מלך בהתאסף", כלומר בישורון, פירוש ישר ולא זה למעלה מזה, יחד בחיבה,

* * * * *

ביאורים באומרם כל חולי וכל מכה וגו' זו מיתת צדיקים

בספר פרדס יוסף (ויקרא פרק ט"ז פסוק א') כתב, מענין הספדים אעלה איזה דברים יקרים מה שראיתי בספרים שונים ומה שהוספתי ב"ה עליהם. וכתבתי לפי מה שעולה בזכרוני, עיי"ש וטייל בפרדס בין ערוגות הבושם, חכו ממתקים כולו מחמדים,

ישראל, צו את בני ישראל, אמור אל בני ישראל, אם הם כלים חיו, כמ"ש (שמות לג ה') "רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיך" מה אני עושה בתורתך, לכך אמר אם אין מחני נא מספרך, עכ"ל המדרש,

אפשר לומר, כי דברי רש"י, שמחני נא הכונה מהתורה, ודברי חז"ל שמחני נא הכונה מספר החיים, אינם מחולקים, אלא בא לומר, כי אצל משה רבינו, שלא להיות מוזכר בתורה, שכל כך מסר נפשו על ישראל ונתן להם התורה והמצוות, נחשב לו למיתה ממש,

לפי"ז יש לפרש, "מכה שלא כתוב בספר הזה" המכה שלא להיות כתוב בספר הזה, נחשב אצלו כמיתת צדיקים, כאילו מת ממש, וזהו אומרם ז"ל, גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה וגו' זו מיתת צדיקים.

* * * * *

רמז בכתוב שהאיש שהתברך בלבבו גם כאשר שמע את קול השופר בימי התשובה לא שם לבו

כתיב (דברים כ"ט י"ז) "פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה, והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר "שלום יהיה לי",

איתא בגמרא, (מגילה ל"א ע"ב) תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה, **מאי טעמא** אמר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה, ע"כ

כתיב (דברים ל"ו ו') "ומל ה' אלקיך א'ת ל'בבך ו'את ל'בב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיידך",

כתב בעל הטורים (דברים פרק ל פסוק ו) את לבבך ואת לבב ר"ת אלול. לכך נהגו להשכים ולהתפלל סליחות מאלול ואילך.

וכן בתפילת "לדוד ה אורי וישעי", (תהלים כז יג) "לולא האמנתי לראות בטוב ה", לולא אותיות אלול, עכ"ל בעל הטורים,

כתב המהר"ל (גור אריה שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק לב) **מכל התורה כולה**. אין רוצה לומר התורה אשר כתב משה, דהרי עדיין לא נכתבה עד סוף מ' שנה. אלא פירשו התורה שהיתה כתובה מאז אש שחורה על גבי אש לבנה, כמו שפירש רש"י בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, ב) אצל "מימינו אש דת למו", דעל זה אמר שימחוק את שם "משה" מכל התורה.

רש"י שינה פירושו מדברי חז"ל

ואין דברי חכמים כדברי רש"י, שיהיה פירוש "מספרך אשר כתבת" שימחקנו מהתורה, שהרי מזה למדו רז"ל (ר"ה טז:) כי ג' ספרים נפתחים בראש השנה, אחד של צדיקים, ואחד של רשעים, ואחד של בינונים; "מחני נא" זה ספרן של רשעים, "מספרך" זה ספרן של צדיקים, "אשר כתבת" זה ספרן של בינונים. ודעת רז"ל הוא **כי מחני נא מהספר הזה, הוא מספר החיים**,

כדאיתא בגמרא (סוטה דף יד עמוד א') דרש רבי שמלאי, מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י? וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך?

אלא כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי,

אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם, שנאמר, (ישעיהו נ"ג י"ב) "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע",

לכן אחלק לו ברבים - יכול כאחרונים ולא כראשונים? ת"ל: ואת עצומים יחלק שלל, כאברהם יצחק ויעקב שהן עצומים בתורה

ובמצות; תחת אשר הערה למות נפשו, **שמסר עצמו למיתה**, שנאמר (שמות ל"ב ל"ב) **ואם אין מחני נא, ע"כ**,

א"כ יש לדעת, מנין לרש"י לפרש מחני נא, שימחק מהתורה, שלא כדברי רז"ל,

וצריך לומר, כי דברי רש"י יסודתם במדרש רבה, (שמות - פרשה מז פסקה ט) אמר משה לפני הקב"ה, כל התורה שנתת לי היא, שכתבת, וידבר ה' אל משה דבר אל בני

רמז בכתוב לאיש שהתברך בלבבו

אפשר לומר כי כאן רמזה תורה, לדברי חז"ל, כי אותו איש, אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלקינו, גם כאשר שומע קודם ראש השנה, את קול השופר בחודש אלול, ובארבעים יום מר"ח אלול עד יום הכיפורים, שהם ימי התשובה, ואת דברי האלה הזאת של סוף השנה, גם אז אינו שב בתשובה, והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי,

קא תמה רבי יוחנן, מכדי כתיב (דברים כ"ח ס"ה) "ונתן ה' לך שם לב רגז", בבבל כתיב, אמר ליה, ההוא שעתא לא עברינן ירדנא, (ועדיין לא הגענו לארץ ישראל) ע"כ,

אפשר לומר, דאדם כעסן, אינו מבין, למה יהיה ערב לחבירו, ורק כאשר עברו את הירדן, למקום שאין בו לב רגז, קיבל ערבות על חבירו, ולכן,

וגם רמז, עבר הירדן, הם אותיות ערב.

שורש פורה ראש ולענה ר"ת שופר,
לי בגימטריא 40

וכך הרמז בפסוק, ש'רש פ'רה ר'אש ו'לענה, הם ראשי תיבות שופ"ר, וגם כאשר שומע את קול השופר, אומר, שלום יהיה לי, "לי", בגימטריא, ארבעים, רמז לדבר, שגם בארבעים ימי התשובה, וגם אז אינו שומע את דברי האלה של סוף השנה, ואינו שב בתשובה, וע"ז, לא יאבה ה' סלוח לו.

* * * * *

הצייר שלא עשה מלאכתו
וקיבל שכר מרובה

הבעל תשובה מקבל שכר גדול יותר

עוד כתב בעל העקידה, (עקידת יצחק שער ק' עמוד קי"ד ע"ב) להמלצת זה הענין הנכבד מכל צדדיו,

נזכור מה שנמצא בדברי הראשונים, דבר, שאם שכוונוהו לדבר אחר, ארחיבהו ואכריע אותו להיותו משל נכבד לזה הענין שהיינו עליו.

* * * * *

טעם למה לא נעשו ערבים עד
שעברו את הירדן

כתיב (דברים כ"ט כ"ח) "הנסתרת לה' אלקינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם",

כתב רש"י, הנסתרות לה' אלקינו, אף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן, ונעשו ערבים זה לזה, (משבועות מ"ג ע"ב)

וישא משלו ויאמר, אמרו, כי מלך אחד הטיל על שני אומנין ציור וכיור קירות היכלו, והמה קבלו עליהם, וחייבו ראשם לגמור מלאכתם ליום נועד, וחלקו מלאכתם לחצאין, זה נטל שתי קירות סמוכות (כגון מזרח דרום) וזה נטל שתיים כנגדן (כגון מערב צפון).

והנה האחד היה איש מהיר במלאכתו נזדרז אל המלאכה וכלה אותה טרם המועד אשר יעדו.

יש להבין, למה רק אחר שעברו את הירדן נעשו ערבים זה לזה, ולא קודם לכן,

ביאור הדבר שהרגזן אינו מקבל ערבות על חבירו

והשני היה מתעצל טומן יד הולך ושובת, עד כי אפסו לו הימים עד בלתי השאיר לו תשע או עשור.

יש לבאר, עפ"י הא דאיתא בגמרא (נדרים כ"ב ע"א) עולא, במיסקיה (כשעלה) לארעא דישראל, איתלוו ליה תרין בני חוזאי (שתי בריונים) בהדיה, קם חד שחטיה לחבריה, אמר ליה לעולא יאות עבדי, (האחד שהרג את חבירו, שאל את עולא, האם נכון עשיתי)

ויהי בראותו כי כלתה לו הרעה מאת המלך, חרד בלבבו חרדה גדולה וצעק על חרפתו וכלימתו צעקה גדולה, כי ראה חבירו יוצא בשם ותהלה כשם הגדולים, והוא יהיה לקללה ולשנינה כאחד הנבלים.

אמר ליה אין, ופרע ליה בית השחיטה, (מחשש לחייו, אמר לו, כן) כי אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה, דלמא חס ושלוס אחזיקי ידי עוברי עבירה, אמר ליה נפשך הצלת,

ובחזקתו ותעצומו בבכיתו וצערו, צלל בעומק רעיוניו, ועלתה במחשבתו משיחה (רעיון)

אמנם השני יהיה כממציא ומתחבל, וזהו הבעל תשובה, אשר בתחבולות יודע לרצות את המלך, עכ"ד בעל עקידת יצחק,

* * * * *

ביאור העקידה במקום שבעלי תשובה עומדין גם בדרך משל

כתב בעקידת יצחק (שער צ"ז עמוד קמ"ח), **איתא בגמרא** (יומא דף פ"ו ע"ב) היכי דמי בעל תשובה? אמר רב יהודה: כגון שבאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה וניצל הימנה, מחוי רב יהודה: באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום ע"כ,

וכ"כ, מבואר כי זה תנאי הגבור העומד על התשובה הגמורה. וכבר ראיתי לבעל **מקדש מעט ובדרשות הרב נ' שועיב ז"ל** שכתב בשם **הרב רבינו יונה זצ"ל** שזהו טעם אומרם ז"ל (ברכות לד, ב) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד,

זה כי הבעלי תשובה לא יקנו זה התואר על דרך האמת, כי אם בהמצאם במקומות המסוכנים ההם, והוא ההתיחד עם מי שאסור להתחיד, במקום ובפרק המוכן לחטוא בה כמנהג, ושם יכבשו את יצרם.

והנה הצדיקים הגמורים אינן רשאים להעמיד עצמן במקומות ההם המסוכנים, אבל חייבו להתרחק מאד מבא בנסיונם, וכן בכל כדומה לזה, עכ"ל,

עוד פירש במקום שבעלי תשובה עומדים במשל

עוד כתב שם בעקידת יצחק (שער צ"ז) וגם אני ראיתי שאפשר לומר בזה ענין אחר נאות מאד בפני עצמו.

וזה שהוא מבואר, שהבעל תשובה יקרא טוב ויהיה רצוי אל השם יתעלה, אצל קצת מעשים שהצדיק יקרא רשע אצלם, והוא להיותו אצל הבעל תשובה דרך עליה ותוספת, ואצל הצדיק בדרך ירידה וחסרון.

דרך משל הסובל מעט הקדחת, חום, אם הוא בתחלת החולי ועלייתו יקרא **מחליא** כי הוא נעתק מהבריאות ודורך אל החולי,

נפלאה, מסוגלת לצחצח ולזכך האבנים, עד שיהיו מזוככים ונמרקים כעין נחשת קלל, וימהר לעשות אותה,

ויקח את המסך (הוילון) ויפרוש בבית מזוית לזוית ולהבדיל בין מלאכתו למלאכת חבירו, וטח שתי קירותיו בטיח האומנות טיחה זכה ונקיה, יותר נאותה לפי המלאכה, ואחר כך שפסף אותה היטב וימשח אותם בשמן המשחה, עד אשר היו **כמראות של זכוכית** המקבלות המראות קבול נאות וחזק,

ויהי היום ויבא המלך אל היכלו לראות מלאכת עבודתו, ויבאו עמו כל גדולי מלכותו, וימצאו שתי הקירות אשר עשה האומן הראשון מעשה מפואר כל מלאכת חרש וחושב, וירא והנה טוב מאד, וישמח המלך עליו וצוה לתת לו שכר משלם.

וישאל גם את השני לאמר מה מלאכתך, ויאמר יבא אדוני המלך מעבר הוילון וביתה, ויעבור וירא והנה שתי הקירות חלקות ומצוחצחות מבלי שום ציור ופיתוח, ויכעס עליו המלך לאמר מה עשית,

וימהר האומן טרם תעלה חמת המלך, ויסר את המסך המבדיל בין שתי המלאכות, והנה כל הפתוחים והציורים אשר עשה חבירו בשנתים ימים או שלש, כלם נתחקו כמו רגע, בצחצוח הקירות אשר תיקן באופן נפלא מהיופי והנעימות שאין הפה יכולה לדבר,

מלבד מה שהוכנו לקבל כל שאר הצורות והפתוחים אשר ישימו לפניהם מזולת פתוחי הקירות אשר כנגדם, ממה שנמצאות פה היום ומאשר יובאו אחרי כן.

ויוסף המלך שמחה גדולה במלאכת הזאת האחרונה מבראשונה, וכל אשר עמו נפלאו מאד מהמראה, ויאהב המלך את האומן ויוסף את שכרו ויכבדהו **וינשאהו מן הראשון**,

הנה המשל הזה יצייר יפה כל מה שאמרנו, כי עם היות שהמלאכה הראשונה היא יותר שלמה בבחינת עצמיותה,

הנה השנית נתפארה עליה בתחבולת המלאכה, עד שכל אחד ממנה היא טובה מחברתה בבחינת מה, ויהיה **שכר הראשון כאומן שלם**,

ברוך הוא, אתה תביא, טול מקל והך על קדקדם, דבר (מנהיג, רש"י) אחד לדור, ואין שני דברין לדור,

ביאור למה היתה שונה דעת הקב"ה מדעתו של משה רבינו,

אפשר לבאר, עפ"י מה **דאיתא בגמרא** (בבא בתרא ע"ה ע"א) זקנים שבאותו הדור אמרו, פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה, ע"כ,

ומכיון וידע משה, כי הזקנים שבאותו הדור, לא יקבלו את הנהגת יהושע כפי שקיבלו את הנהגתו, לפיכך אמר לו משה ליהושע אתה והזקנים שבדור עמהם, (על פיהם עשה מעשה ולא תשתרר עליהם, רש"י)

אך הקב"ה דעת אחרת היתה עמו, ולא קיבל את דעת הזקנים, כדאיתא בגמרא (סנהדרין ק"י א') כל המתרעם על רבו כאילו מתרעם על השכינה, כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכינה, ולכן אמר ליהושע, טול מקל והך על קדקדם, דבר (מנהיג) אחד לדור ואין שני דברין לדור, כדאיתא בגמרא, (ראש השנה כ"ה ע"ב), יפתח בדורו כשמואל בדורו.

* * * * *

שכרם של מביאי הקטנים ע"ד עקידת יצחק וע"ד בן יהוידע

כתיב (דברים ל"א י"ב) "הקהל את העם האנשים והנשים והטף",

איתא בגמרא (חגיגה ג' א'), שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין כדי ליתן שכר למביאייהן,

השכר ע"ד עקידת יצחק הוא ההרגל שבקטנות

בספר עקידת יצחק (סוף שער ק"ב, עמוד קל"ג ע"א) כתב, **ליתן שכר למביאייהן**, ועל הטף אמר, (דברים ל"א י"ג) "ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה'",

ואם הוא בירידתו וחסרונו יקרא **מבריא**, כי הוא נעתק מהחולי ודורך אל הבריאות,

וכן יש חטאים קלים שאם יעשה אותם הצדיק יקרא עליהם מרשיע לעשות, וכשיעשם, החוזר בתשובה, ממעשים יותר קשים ורעים מהם, לא יקרא עליהם רשע, כי הוא דורך בהם במהלך התשובה הגמורה בדרך העולה.

* * * * *

ביאור המשל עפ"י משל

משל לאחד המטפס לעלות בהר, והאחר יורד מההר, ברור שזה שעולה יכול לעצור בעת עלייתו, אבל היורד מההר איננו יכול לעצור תוך כדי ירידתו,

וזהו מה שביאר העקידה, שהבעל תשובה הוא בדרך עליה, וצדיק שעושה כמעשה הבעל תשובה הוא בדרך ירידה, לפיכך במקום שבעלי תשובה יכולין לעמוד בדרך עלייתן אין צדיקים יכולין לעמוד בירידתן.

* * * * *

הנהגת יהושע את העם לדעת הקב"ה הנהגת יהושע את העם לדעת מש"ר

כתיב (דברים ל"א ז') "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה **תבוא** את העם הזה",

כתיב (דברים ל"א כ"ג) "ויצו את יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה **תביא**",

כתב רש"י, משה אמר ליהושע, "כי אתה **תבוא** את העם הזה", זקנים שבדור יהיו עמד, הכל לפי דעתן ועצתן, אבל הקב"ה אמר ליהושע, "כי אתה **תביא**" על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדן, דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור,

איתא בגמרא (סנהדרין ח' א'), **כתיב** כי אתה תבוא, (משמע, גם אתה כאחד מהן, רש"י), **וכתיב** כי אתה תביא, (משמע לשון שררה נוהג עליהן, רש"י), **אמר רבי יוחנן** אמר לו משה ליהושע אתה והזקנים שבדור עמהם, (על פיהם עשה מעשה ולא תשתרר עליהם, רש"י) אמר לו הקדוש

הקב"ה רמוז לשמש, והיה עומד, ומתקשה כנגדו, אמר, איני שוקע ומשה קיים בעולם, לפיכך איוב מפרשה (איוב ל) אם לא בכיתי לקשה יום, שנתקשה היום כנגדו,

"הן", מהו הן קרבו ימיד, כאדם שאומר לחבירו פלוני קבל עליך לפני המלך,

קרא את יהושע, אמר (משה רבינו) לפניו, רבש"ע, יטול יהושע ארכי (הנהגה) שלי, ואהא חי, אמר הקדוש ב"ה, עשה לו כדרך שהוא עושה לך, מיד השכים משה והלך לביתו של יהושע,

נתיירא יהושע, ואמר משה רבינו, בוא אצלי, יצאו להלוך, הלך משה לשמאלו של יהושע (כתלמיד אצל רבו), נכנסו לאהל מועד, ירד עמוד הענן והפסיק ביניהם, משנסתלק עמוד הענן, הלך משה אצל יהושע ואמר, מה אמר לך הדיבור,

א"ל יהושע, כשהיה הדיבור נגלה עליך, יודע הייתי מה מדבר עמך,

אותה שעה צעק משה ואמר, מאה מיתות ולא קנאה אחת,

ושלמה מפרשה (שיר ח' ו'), "כי עזה כמוות אהבה, קשה כשאל קנאה", אהבה, שאהב משה ליהושע, ומה שקינא משה ביהושע,

כיון שקיבל עליו למות, התחיל הקדוש ברוך הוא מפייסו, אמר ליה חייך, בעולם הזה הנהגת את בני, אף לעתיד לבא על ידיך אני מנהיג אותן, מנין, שנאמר (ישעיה סג) ויזכור ימי עולם משה עמו. עכ"ל המדרש,

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל

"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777, נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

בבואם בימים שתחול עליהם חובת שמירת המצות וקיומם, וכבר תקל משא האבות

וטרחה המוטל עליהם להביאם בעול מלכות שמים, במה שקדם להם מההרגל בקטנותם לבא, כי בבואם לשמוע בזמן ההוא הנכבד, מפי מלך ישראל, ובזמן המוכן מכל הצדדים, כנזכר, וממה שיראו מקבלת הכל את דברי התורה בסבר פנים יפות, יתרשם בהם רושם חזק ליראה את ה' בבוא זמן חיובם, אשר בזה יקבלו האבות המחוייבים להביאם אל זאת היראה, תועלת גדול בקלות הטורה, עכ"ל,

ביאור הענין בספר בן יהוידע בדרך הלצה

בספר בן יהוידע, (חגיגה ג' ע"א) כתב, כדי ליתן שכר למביאייהו. נראה לי דרך הלצה, כיון דהבאים רבים, ודחיק להם המקום, ודאי המביא את בנו הקטן מוכרח שיושיבו בחיקו, שאין מקום פנוי, וא"כ האבות נדחקים מאד שיש להם צער בישיבתם שהיא בדוחק, וגם בניהם בחיקם, ולכן יש להם שכר יותר **דלפום צערא אגרא**, וכן אמרו בגמרא (ברכות ו' ב') **אגרא דכלה דוחקא**. עכ"ל,

* * * * *

דין ודברים שבין הקב"ה למשה רבינו בשעה שהי"ל לבוא מן העולם הדברים הנוראים

כתיב (דברים ל"א י"ד) "ויאמר ידוד אל משה, הן קרבו ימיד למות, קרא את יהושע, והתיצבו באהל מועד, ואצונו, וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד",

איתא במדרש (רבה, דברים פרשה ט' פסקה ט'), ד"א מהו הן, א"ר סימא, היום קובל (טוען ותובע) לפני הקדוש ב"ה, אמר, רבש"ע, איני זז ואיני שוקע ומשה קיים,

דבר אחר, רבנן אמרי, כיון שידע משה שהיה לו למות באותו היום, מה עשה, א"ר ינאי, כתב י"ג תורות, י"ב ליי"ב שבטים ואחת הניח בארון, שאם יבקש לזייף דבר, שיהיו מוצאים אותה שבארון,

אמר משה, מתוך שאני עסוק בתורה שכולה חיים, היום שוקע והגזירה בטלה, מה עשה